

Sygn. akt XVII AmA 19/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Witold Rękosiewicz

Protokolant: sekretarz sądowy Magdalena Brzezińska

po rozpoznaniu w dniu 12 września 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z odwołania J. M. prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą R. J. (...)C. w Z.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o stwierdzenie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 30 grudnia 2014 r. nr (...)

I. oddala odwołanie,

II. zasądza od J. M. prowadzącej działalność gospodarczą pod

nazwą R. J. (...)C. w Z. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Witold Rękosiewicz.

Sygn. akt XVII AmA 19/15

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK, pozwany), po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm., dalej uokik), decyzją z dnia 30 grudnia 2014 r. nr (...):

I. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 uokik, działanie J. M., prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą „R. J. (...)C.” w Z. (powód, skarżąca, przedsiębiorca), polegające na:

1. założeniu, prowadzeniu, i propagowaniu przy użyciu strony internetowej: (...) systemu wzajemnych darowizn (...) realizowanego w Programie (...) Darczyńcy, w ramach którego części jego uczestników, tj. „aktywnym” oferuje się możliwość otrzymywania korzyści materialnych w formie darowizn pieniężnych uzależnionych od wprowadzenia przez nich innych osób do systemu w zamian za:

- dokonanie opłaty rejestracyjnej na rzecz organizatora systemu,
- spełnienie przez przystępującego uczestnika „aktywnego” świadczenia pieniężnego w formie darowizny w wysokości 30 złotych na rzecz innego uczestnika,
- dokonywanie kolejnych darowizn na rzecz innego uczestnika,
- uiszczanie na rzecz organizatora systemu, w każdym miesiącu uczestnictwa, prowizji wynoszącej 10% od różnicy pomiędzy sumą otrzymanych przez nich darowizn, a sumą darowizn świadczonych przez nich na rzecz innego uczestnika,

co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 7 pkt 14 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. nr 171, poz. 1206) oraz nakazał zaniechania jej stosowania.

2. umieszczaniu na stronie internetowej (...) w zakładce: Legalność (...), Prawo informacji i komunikatów, których treść i sposób prezentacji mogą błędnie sugerować konsumentom, że system wzajemnych darowizn (...) realizowany w ramach Programu (...) został uznany za legalny przez wymienione tam organy publiczne, w tym Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Komisję Nadzoru Finansowego, Urząd Kontroli Skarbowej w K., a przez to jest on bezpieczny, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 5 ust. 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym oraz nakazał zaniechania jej stosowania.

II. na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 uokik nałożył na przedsiębiorcę J. M. z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 uokik, w zakresie opisanym w:

- 1) pkt I sentencji decyzji, karę pieniężną w wysokości 1 091 zł,
- 2) pkt II sentencji decyzji, karę pieniężną w wysokości 281 zł,

III. na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 uokik oraz art. 263 § 1 i 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j.: Dz.U. z 2013 r. poz. 267) w związku z art. 83 uokik obciążył J. M. kosztami postępowania, w wysokości 20,50 zł.

J. M. prowadząca działalność gospodarczą pod nazwą „R. J. (...)C.” w Z. w złożonym odwołaniu zaskarżyła decyzję Prezesa UOKiK.

Powód zarzucił, iż w sprawie nie było podstaw do zastosowania:

- 1) art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku ze stosowaniem praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- 2) art. 7 pkt 14 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.
- 3) art. 5 ust. 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, w związku z wprowadzeniem w błąd konsumentów.

Na podstawie podniesionych zarzutów skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w pkt I i II.

W uzasadnieniu odwołania powód stwierdził, że decyzja zawiera błędy merytoryczne i interpretacyjne. W decyzji nie uwzględniono lub wypaczono charakter i cel podejmowanych przez przedsiębiorcę działań, a także charakter Programu (...) i ideę społecznościowych darowizn. Powód oświadczył, że 10% dochodu z wpłat przeznacza na zasilenie użytkowników serwisu. Osobom rezygnującym z uczestnictwa, którzy tego oczekiwali, zwrócił opłaty rejestracyjne. Uzyskiwaną opłatę prowizyjną w całości przekazuje na pomoc dla uczestników. Wskazał, że w ramach prowadzonej

działalności gospodarczej oferuje konsumentom odpłatne użytkowanie i techniczną obsługę serwisu, udostępnia instrumenty, rozwiązania autorskie i możliwości potrzebne do realizacji Programu (...), mającego charakter antykryzysowy, równowagi ekonomicznej, wzajemnej pomocy, komunikacji, reklamy, nawiązywania kontaktów, szukania drugiej połowy, partnerów ekonomicznych i realizacji idei społecznościowych darowizn według Planu Darowizn. Wniesienie jednorazowej opłaty rejestracyjnej umożliwia uczestnikowi możliwość korzystania z serwisu w opisanym wyżej zakresie. Powód wyjaśnił, że celem programu jest stworzenie rodzinom mającym problemy finansowe możliwości poprawienia sytuacji materialnej. Powołał się na zasady i możliwości finansowe przedstawione w informacjach dotyczących Programu (...), z których wynika, że stanowi on połączenie działań biznesowych z prospołecznym współdziałaniem.

W ocenie skarżącej podejmowane przez nią działania nie narażają konsumentów na straty materialne. Nie stanowią praktyki naruszającej interesy i wprowadzającej w błąd konsumentów. Postawione w decyzji zarzuty nie mają uzasadnienia w praktyce. Zarzucił, iż przy wydaniu decyzji pominięto spójność, jaka tworzy program i oferta serwisu. Nie uwzględniono korzystnych propozycji serwisu i możliwości, które mogą wykorzystać użytkownicy. Ze względu na wyodrębnienie idei społecznościowych darowizn i brak zrozumienia formy uczestnictwa wg opcji Aktywni (...) program został potraktowany jako „system piramidowy”. Powód zaprzeczył istnieniu „systemu”. Wskazał, że oprócz darowizn uczestnicy mają również inne możliwości uzyskania korzyści, które w kolejnych etapach rozwoju, jako produkt rynkowy, będą przekraczać koszt rejestracji i pierwszej darowizny. Zdaniem powoda przy wydawaniu zaskarżonej decyzji aspekty te zostały pominięte, a całość programu została sprowadzona do darowizn w wymiarze negatywnym. W ocenie powoda idea darowizn przekazywanych podopiecznym w formie wpłat realizowanych wg Planu Darowizn jest najważniejszym elementem programu, ale faktycznie stanowi tylko jedną z możliwych form wspomagania podopiecznych i ich rodzin. Powód wskazywał na zalety wynikające z uczestnictwa w systemie, który jest korzystny i bezpieczny. Za bezpodstawne skarżąca uznała założenie o możliwości poniesienia przez uczestnika systemu straty materialnej. Przedstawiła argumenty na wykazanie zasadności swego stanowiska. Stwierdziła, że jeżeli użytkownicy płatnego serwisu mają możliwość uzyskania korzyści, nie ma uzasadnienia dla uznania programu opartego na wzajemnych darowiznach za piramidę i praktykę naruszającą interesy konsumentów. Powód powołał się na obowiązującą od 18 lipca 2014 r. ustawę o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych, zwaną przez niego ustawą o społecznościowym finansowaniu. Stwierdził, że jego program i serwis też oferuje rodzinom pomoc w zdobywaniu środków na godne życie. Dodał, iż w następstwie przystąpienia do programu jego uczestnicy uzyskują szerokie możliwości.

Powód wskazał, że uczestnik Programu (...), który decyduje się na zostanie darczyńcą dla innego współuczestnika realizującego Plan Darowizn (tzw. uczestnik aktywny), dla uzyskania korzyści materialnych nie musi wprowadzać kolejnych uczestników. Również nie oznacza to, że korzyści z programu zależą od wprowadzania ogólnie nowych osób do „systemu darowizn”, co w jego ocenie przyczyniło się do błędnie przyjętego przez Prezesa UOKiK założenia, że opisana praktyka może mieć charakter „piramidy”, jak to zostało ujęte w I punkcie decyzji.

Podniósł, że Program (...) (B., H., C.), oprócz możliwości uzyskania korzyści w formie darowizn, oferuje wiele innych atrakcyjnych dla uczestników możliwości (np. poprzez Platformę Pomocowo-Ogłoszeniową), natomiast w decyzji pominięto ważne aspekty programu, sprowadzając cały program tylko do darowizn i to w wymiarze negatywnym.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zdaniem pozwanego z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że powód stosował praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Zarzuty odwołania pozwany uznał za nietrafne, pozbawione podstaw prawnych i niedające podstaw do uchylenia zaskarżonej decyzji.

Odpowiadając na zarzuty odwołania Prezes UOKiK wskazał, że wydanie postanowienia o zamknięciu postępowania wyjaśniającego nie mogło stanowić dla przedsiębiorcy podstawy do uznania, że prowadzona przez niego działalność została uznana za legalną. Wyjaśnił, że na kwalifikację prawną działań powoda nie miała wpływu nazwa serwisu,

jego pomocowy charakter, czy użycie słowa „system”, lecz ustalenie, że system wzajemnych darowizn (system (...)) spełnia przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej. Konsument wykonuje świadczenie w postaci wniesienia opłaty rejestracyjnej na rzecz powoda lub darowizny na rzecz innego uczestnika albo innej w zamian za możliwość uzyskania korzyści materialnych. Uzyskanie korzyści materialnych uzależnione jest nie od sprzedaży lub konsumpcji produktów lecz od wprowadzenia innych osób do systemu (...). Zdaniem pozwanego podnoszona przez powoda okoliczność, iż udział w systemie i podejmowane w nim działania konsumentów mają dobrowolny charakter, nie mają znaczenia dla uznania praktyki przedsiębiorcy za nieuczciwą. Dobrowolność przystąpienia i udziału w systemie darowizn nie ma wpływu na ocenę działań przedsiębiorcy jako wprowadzających konsumentów w błąd i nielegalnych. Pozwany podtrzymał wyrażone w decyzji stanowisko, że system (...) spełnia przesłanki systemu typu piramida. Na podstawie treści art. 2 Regulaminu Prezes UOKiK zauważył, iż jedną z propozycji powoda skierowanych do konsumentów jest ich udział w systemie (...), spełniającym w ocenie pozwanego przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 7 pkt 14 ustawy o nieuczciwych praktykach rynkowych. Podkreślił, że zaskarżona decyzja nie dotyczy pozostałych elementów oferty powoda, które nie budzą zastrzeżeń organu. Skoro system (...) spełnia przesłanki systemu promocyjnego typu piramida, za niezasadny uznał pozwany zarzut odwołania, że powoda nie można nazywać organizatorem systemu.

Odnosząc się do argumentacji powoda związanej z opłatą rejestracyjną pozwany wskazał, iż zgodnie z art. 5 ust. 9 lit. f) Regulaminu opłata rejestracyjna nie podlega zwrotowi. Dobrowolny zwrot opłaty przez powoda na rzecz uczestników, którzy nie otrzymali żadnej darowizny uznał za jego indywidualną sprawę. Zauważył, że jeżeli konsument nie uzyska darowizny, będzie narażony na stratę. Również przekazanie przez powoda otrzymanych prowizji innym uczestnikom systemu (...) uznał pozwany za indywidualną sprawę powoda. Z tej przyczyny, przedstawione przez powoda elektroniczne zestawienie operacji w okresie od 1 lutego 2012 r. do 25 marca 2015 r., zdaniem pozwanego nie miało znaczenia w sprawie. Prezes UOKiK stwierdził, że wyrażona przez powoda po wydaniu zaskarżonej decyzji propozycja rezygnacji z pobierania prowizji nie ma wpływu na ocenę, iż w sytuacji, gdy możliwość uzyskania darowizny pieniężnej nadal będzie uzależniona od wprowadzenia innych osób do systemu, system (...) w dalszym ciągu pozostanie systemem promocyjnym typu piramida.

Prezes UOKiK nie zgodził się z argumentacją powoda, że aby uzyskać korzyści materialne uczestnik „aktywny” nie musi wprowadzać nowych osób i może uzyskać korzyści materialne z innych opcji serwisu. Ma jedynie obowiązek wniesienia opłaty rejestracyjnej. Pozwany zauważył, iż w ramach systemu (...) jedyną korzyścią materialną, którą może uzyskać konsument, jest darowizna pieniężna. Wskazał ponadto, że w systemie (...) nie jest możliwe uzyskanie korzyści materialnej w postaci darowizny pieniężnej bez zorganizowania dodatkowych uczestników systemu. Może to prowadzić do poniesienia przez uczestnika „aktywnego” straty.

Pozwany wskazał, że przepisy powołanej przez powoda ustawy z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych (Dz.U. z 2014 r. poz. 498) nie regulują tzw. crowdfundingu. Powołał się na zawarte w ustawie określenie zbiórki publicznej. Na jego podstawie stwierdził, że przepisy ustawy o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych nie mają zastosowania do systemu wzajemnych darowizn. Opierając się na sformułowanej przez doktrynę definicji crowdfundingu wskazał, że w systemie (...) możliwość uzyskania świadczenia zwrotnego w postaci darowizny pieniężnej nie jest uzależniona od realizacji zaplanowanego projektu lecz od wprowadzenia do systemu innych osób. W systemie crowdfundingu świadczenie zwrotne otrzymuje się od osoby, na której rzecz dokonano się świadczenia. Natomiast w systemie (...) świadczenie zwrotne uzyskiwane jest od osób znajdujących się na innym poziomie hierarchii, w tzw. niebieskim kręgu darczyńców.

Pozwany nie zgodził się ze stanowiskiem powoda dotyczącym przyjęcia w decyzji nieprawidłowego modelu przeciętnego konsumenta. Wskazał, że przeciętny konsument, znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, który przystępuje do systemu wzajemnych darowizn, nie ma znajomości szczegółowych przepisów ustaw i zasad działania systemów typu piramida, na których powód oparł konstrukcję zorganizowanego przez siebie systemu. Twierdzenie powoda, iż jego oferta była skierowana do określonego kręgu osób, uznał pozwany za niezasadne,

ponieważ we współczesnym świecie spełnienie wymaganych przez powoda kryteriów nie jest trudne. Wobec tego stosowaną przez powoda praktyką mógł zostać dotknięty każdy konsument znajdujący się w analogicznej sytuacji.

Zdaniem pozwanego złożone przez powoda wnioski dowodowe nie były istotne dla rozstrzygnięcia sprawy i nie zasługiwały na uwzględnienie. Prezes UOKiK podkreślił, że zmiany do treści załączek zamieszczonych na stronie internetowej zostały wprowadzone po wydaniu zaskarżonej decyzji. Wskazał, że sposób dysponowania przez powoda środkami uzyskanymi z opłaty rejestracyjnej i prowizji nie ma znaczenia w sprawie. W związku z tym wnioski o przeprowadzenie dowodów z przedstawionych przez powoda wydruków bankowych powinny zostać oddalone.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

J. M. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą „R. J. (...)C.” w Z.. W ramach tej działalności przedsiębiorca realizuje dwa programy.

1. Program H., dotyczący doradztwa personalnego i pomocy w tworzeniu harmonijnych związków i relacji międzyludzkich.
2. Program (...) Darczyńcy, realizowany z wykorzystaniem strony internetowej (...)

Serwis internetowy (...) jest platformą internetową o charakterze odpłatnym, umożliwiającą użytkownikom uczestniczenie w Programie (...), nawiązywanie kontaktów pomiędzy sobą i korzystanie z innych usług np. za pośrednictwem Forum Pomocowo Ogłoszeniowego. Zasady korzystania z serwisu zostały sformułowane w opracowanym przez powodowego przedsiębiorcę Regulaminie Serwisu i (...) (k. 127 akt adm.). Uczestnictwo w programach realizowanych przez przedsiębiorcę nie jest związane z oferowaniem przez uczestników towarów i usług. Uczestnikami serwisu (...) mogą być osoby w wieku minimum 21 lat, mające pełną zdolność do czynności prawnych, które poprzez akceptację Regulaminu oraz rejestrację uzyskały płatny dostęp do serwisu (...). Rejestracja w serwisie realizowana jest przez bezpłatne zgłoszenie się na Listę Zgłoszeniową i oczekiwanie na zaproszenie zorganizowane przez administratora, a następnie zarejestrowanie się do płatnego serwisu i przekazanie opłaty rejestracyjnej na rachunek firmy lub przez przyjęcie zaproszenia od znajomego użytkownika serwisu i bezpośrednio zarejestrowanie się do serwisu oraz opłacenie opłaty rejestracyjnej w wysokości określonej w cenniku (35 zł). Zgodnie z art. 5 Regulaminu (k.131 akt adm.) uczestnictwo w Systemie (...), w tym możliwość zapraszania nowych osób i otrzymywania korzyści materialnych w postaci darowizn jest ponadto uwarunkowana spełnieniem przez nowego uczestnika świadczenia pieniężnego polegającego na przekazaniu pierwszej darowizny w kwocie 30 zł jednemu ze współuczestników systemu tzw. Odbiorcy Darowizn, przypisanemu danemu uczestnikowi w ramach Planu Darowizn ustalonego przez przedsiębiorcę. Darowizny w ramach Systemu (...) przekazywane są bezpośrednio przez uczestników systemu na konto bankowe ich podopiecznych. Odbiorcą Darowizn od danego uczestnika nie jest tzw. Osoba Wprowadzająca, która zaprosiła go do udziału w Programie (...) i skorzystania z Systemu (...).

Każdy nowy uczestnik „aktywny” (Uczestnik) może wprowadzić do Systemu (...) 6 osób. Buduje w ten sposób tzw. Żółtą Szóstkę, która stanowi grupę darczyńców dla kogoś, kto znajduje się w systemie na pozycji dwa poziomy wyżej, nad kręgiem, w którym znajduje się wspomniany już Uczestnik aktywny. Osoby zaproszone przez tego Uczestnika aktywnego, na podstawie 6 otrzymanych zaproszeń budują kolejny, drugi krąg, tzw. Biały Krąg, który liczy 36 darczyńców. Osoby z Białego Kręgu, korzystając z otrzymanych 6 zaproszeń, organizują dla Uczestnika tzw. Niebieski Krąg, który liczy maksymalnie 216 osób (36 x 6). Otrzymanie darowizny pieniężnej przez nowego Uczestnika jest uzależnione od zaproszenia i przystąpienia do Systemu nowych osób, dopiero po utworzeniu przez nie Kręgu Niebieskiego. W wyniku działania Systemu i tworzenia kolejnych kręgów darczyńców powstaje struktura hierarchiczna, w której nowi uczestnicy zajmują pozycję niższą od uczestników, którzy ich zaprosili, a wyższą od uczestników, których sami zaprosili.

Na stronie internetowej powoda (...) w zakładce Formy uczestnictwa przedstawiony jest również tzw. Opcja (...), która umożliwia najszybszy sposób utworzenia Niebieskiego Kręgu dla nowego uczestnika i zapewnia rozwój grupy i szybszy przepływ pieniędzy w Systemie (...).

Przedłużenie uczestnictwa w systemie wzajemnych darowizn jest uzależnione od przekazywania przez uczestnika kolejnych darowizn na rzecz przydzielonego mu Odbiorcy Darowizn i wpłacania na rzecz organizatora systemu po każdym miesiącu uczestnictwa prowizji w wysokości 10% różnicy między sumą otrzymanych darowizn a sumą darowizn świadczonych na rzecz innych uczestników (art. 5 ust. 5 oraz ust. 9 lit. d) Regulaminu). Pieniądze z prowizji stanowią dochód przedsiębiorstwa. Zgodnie z innymi postanowieniami art. 5 Regulaminu Serwisu i (...) opłata prowizyjna jest dobrowolna. Jednak w razie jej nieuiszczenia i zaprzestania wpłacania dalszych darowizn, mimo jednoczesnego otrzymywania przez uczestnika wystarczających wpłat na konto, osobie uczestniczącej w Systemie (...) może zostać zablokowana możliwość dostawiania wpłat do czasu uregulowania swoich zaległości na konto A..com. i swojego podopiecznego. W razie nieusunięcia zaległości uczestnik programu, na wniosek osoby zapraszającej może zostać usunięty z jej zespołu. Może też być przeniesiony w inne miejsce lub usunięty z Systemu (...), ale nie z serwisu. Poprzez kolejne wpłaty uczestnicy przekazują docelowo swojemu podopiecznemu w sumie 4 900 zł. Kwota ta jest wolna od podatku. Przy wpłacaniu kolejnych darowizn członkowie Systemu (...) mogą kierować się opracowanym przez organizatora systemu Planem Darowizn. W przypadku utworzenia pełnego, liczącego 216 osób zespołu darczyńców w ramach systemu wzajemnych darowizn uczestnik może uzyskać od darczyńców kwotę 1 058 400 zł (216 x 4 900 zł).

Każdy uczestnik Programu (...), w tym osoba uczestnicząca w Systemie (...) może w każdej chwili zrezygnować z udziału w Programie lub Systemie. Może też przekazać swoje miejsce w strukturze wybranej przez siebie osobie. Nie wiąże się to z ponoszeniem przez tą osobę dodatkowych opłat. Informację o rezygnacji należy przesłać do administratora systemu oraz powiadomić swoją osobę wprowadzającą. Rezygnujący uczestnik nie zwraca otrzymanych darowizn. Zgodnie z art. 5 ust. 9 lit. f) Regulaminu przedsiębiorca nie zwraca uczestnikom systemu wzajemnych darowizn, opłat rejestracyjnych i prowizji. W toku postępowania administracyjnego przedsiębiorca oświadczył, że zwrócił rezygnującym uczestnikom opłatę rejestracyjną, jeżeli tego oczekiwali. Do złożonego odwołania powód dołączył zestawienie obejmujące operacje zwrotu opłat rejestracyjnych w okresie od 9 lutego 2013 r. do 5 grudnia 2013 r.

Z zebranego w sprawie materiału wynika, że (...) w założeniu ma być oparty na modelu dwóch nakładających się odwróconych względem siebie trójkątów. Pierwszy trójkąt symbolizuje uczestnictwo w Systemie (...) w postaci tworzenia poszczególnych kręgów darczyńców. Drugi trójkąt ma polegać na zasilaniu finansowym pochodzącym ze źródeł zewnętrznych, które ma służyć zasilaniu uczestników znajdujących się w tzw. ostatnich ogniwach. Na obecnym etapie rozwoju systemu zasilanie systemu z zewnętrznego drugiego trójkąta nie zostało jeszcze uregulowane w Regulaminie. W warunkach określonych w aktualnie obowiązujących postanowieniach Regulaminu nie wszyscy uczestnicy Systemu (...), zwłaszcza znajdujący się na poziomie ostatnich kręgów, będą mogli otrzymać darowizny pieniężne.

Do dnia 19 sierpnia 2014 r. system wzajemnych darowizn obejmował (...) uczestników. Na rozprawie w dniu 12 września 2017 r. przedsiębiorca oświadczył, że po wydaniu zaskarżonej decyzji system pozostaje w uśpieniu, a liczba uczestników nie uległa zmianie.

W celu promocji Systemu (...) przedsiębiorca organizuje spotkania w ramach internetowego pokoju konferencyjnego firmy oraz zamieszcza na stronie głównej (...) wpisy zachęcające do udziału w Programie (...) i Systemie (...). Na stronie internetowej, w zakładce Legalność (...), Prawo przedsiębiorca zamieścił informacje, które wskazują na legalność systemu i mają zachęcić konsumentów do udziału w systemie. W zakładce zostały zawarte informacje o zakończeniu działań kontrolnych, dotyczących firmy i (...), przeprowadzonych przez UOKiK, Urząd Kontroli Skarbowej w K. i Urząd Skarbowy w Z., oraz oświadczenie o posiadaniu przez przedsiębiorcę „opinii prawników, specjalistów prawa finansowego i Internetu, które razem korzystnymi dla firmy raportami z przeprowadzonych kontroli stanowią jasny przekaz o rzetelności firmy i jej działaniach zgodnych z przepisami prawa”. Opublikowane

informacje dotyczą również wystąpienia przedsiębiorcy do Komisji Nadzoru Finansowego. Ponadto w zakładce Legalność (...), Prawo opublikowane zostało postanowienie UOKiK z dnia 19 czerwca 2012 r. o zamknięciu postępowania wyjaśniającego prowadzonego pod numerem (...), dokument zawierający wyniki kontroli Dyrektora (...) w K. z dnia 25 czerwca 2013 r. oraz protokół kontroli podatkowej Naczelnika US w Z. przeprowadzonej w dniu 26 września 2013 r. W zakładce przedsiębiorca umieścił logo Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, UOKiK, Komisji Nadzoru Finansowego i Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych. Na forum serwisu (...) opublikowana jest informacja przedsiębiorcy pod tytułem „Jak skutecznie wytłumaczyć, że (...) nie jest piramidą?” (k. 191 akt adm.), w którym informuje o zakończeniu prowadzonego przez UOKiK postępowania wyjaśniającego i stwierdza, że „Mając jeszcze pismo UOKiK z W. po zakończonym 1,5 rocznym postępowaniu wyjaśniającym w sprawie wstępnego ustalenia, czy przedsiębiorca A..com dopuścił się naruszenia przepisów, uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w którym nie stwierdzono powodu do wszczęcia postępowania w sprawie (...) możemy śmiało powiedzieć, że mamy oficjalne zielone światło do spokojnego działania”.

Z informacji przekazanych przez przedsiębiorcę wynika, że w 2013 r. z prowadzonej działalności gospodarczej osiągnął przychód w wysokości(...) zł. W tym z opłat rejestracyjnych pochodziło (...) zł, a opłaty z prowizji wynosiły (...) zł.

Prezes UOKiK pismem z dnia 4 sierpnia 2014 r. zawiadomił przedsiębiorcę J. M. prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą „R. J. (...)C.” w Z. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów i wezwał do ustosunkowania się do zarzutów przedstawionych w postanowieniu i przesłania dodatkowych dokumentów i wyjaśnień. Kolejnym postanowieniem z tej daty Prezes UOKiK zaliczył w poczet dowodów dokumenty i wyjaśnienia złożone przez przedsiębiorcę w toku postępowania wyjaśniającego, w okresie od 5 lipca 2013 r. do 19 lipca 2014 r. (k. 5 – 115 akt adm.). W toku postępowania przedsiębiorca przedstawił wymagane przez Prezesa UOKiK informacje i wyjaśnienia. Pismem z dnia 8 grudnia 2014 r. Prezes UOKiK zawiadomił przedsiębiorcę o zakończeniu zbierania w prowadzonym postępowaniu materiału dowodowego i możliwości zapoznania się ze zgromadzonym w aktach sprawy materiałem w terminie 7 dni od doręczenia zawiadomienia. Z akt sprawy nie wynika, że przed wydaniem zaskarżonej decyzji przedsiębiorca, lub osoba przez niego upoważniona, zapoznała się z aktami sprawy. W dniu 30 grudnia 2014 r. Prezes UOKiK wydał zaskarżoną decyzję.

Na podstawie dokonanych ustaleń Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W złożonym odwołaniu powód nie kwestionował, że w prowadzonej działalności gospodarczej, za pośrednictwem płatnego serwisu (...) w ramach Programu (...) Darczyńcy zorganizował system wzajemnych darowizn (...). Zawarte w aktach administracyjnych informacje, dotyczące zasad działania Systemu (...) również nie były przez powoda kwestionowane. Okoliczności faktyczne, związane z prowadzoną przez powoda działalnością gospodarczą i podejmowanymi działaniami należało więc uznać za bezsporne.

Do uznania, że określone zachowanie rynkowe, związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 uokik, konieczne jest ustalenie łącznego występowania wymienionych w tym przepisie przesłanek:

1. stwierdzona praktyka jest działaniem podejmowanym przez przedsiębiorcę,
2. działania przedsiębiorcy mają charakter bezprawny,
3. działania przedsiębiorcy naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Mając na uwadze, że J. M. jest osobą fizyczną, która we własnym imieniu wykonuje w sposób ciągły i zorganizowany zarobkową działalność gospodarczą pod nazwą R. M. J. A..com w Z., uznać należy, iż powód jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 uokik. Przedmiotem działania prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej nie jest związany ze sprzedażą lub konsumpcją produktów.

Odnośnie spełnienia drugiej wymienionej przesłanki wskazać należało, iż za bezprawne uważa się działania sprzeczne z nakazami sformułowanymi w powszechnie obowiązujących przepisach prawa lub zasadami współżycia społecznego. Ze względu na obiektywny charakter bezprawności do stwierdzenia jego wystąpienia nie jest konieczne ustalenie występowania winy lub świadomości osoby, której działanie zostało uznane za bezprawne. Dla stwierdzenia bezprawnego charakteru określonego działania bez znaczenia jest również, czy w jego wyniku powstała szkoda i w jakim rozmiarze.

W art. 2 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym ustawodawca wskazał, że przez praktykę rynkową rozumie się działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę i marketing, które są bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że udział konsumentów w zorganizowanym przez powodowego przedsiębiorcę Systemie (...) wzajemnych darowizn jest odpłatny. Jego uczestnikami mogą być jedynie osoby, które wniosły opłatę rejestracyjną w kwocie 35 zł. Zgodnie z Regulaminem warunkiem otrzymywania darowizn jest uiszczanie przez uczestnika aktywnego kolejnych darowizn na rzecz Odbiorcy Darowizn, oraz płacenie prowizji na rzecz organizatora systemu. Z przedstawionych przez powoda informacji dotyczących założeń systemu wzajemnych darowizn wynika, że bezwzględnym warunkiem funkcjonowania Systemu (...) jest ciągle wprowadzanie do udziału w nim kolejnych uczestników. Tylko wejście do systemu nowych osób, które będą w nim aktywnie uczestniczyć, umożliwia samofinansowanie się Systemu (...) i przekazywanie darowizn. Tak zbudowana struktura oparta jest na schemacie trójkąta, w którym duża ilość darczyńców znajdujących się w tzw. Niebieskim Kręgu wspiera mniejszą ilość Odbiorców Darowizn znajdujących się na wyższym poziomie hierarchii. Nawet zakładając, że wszyscy aktywni uczestnicy będą sumiennie przekazywać darowizny, w takiej strukturze zawsze muszą być darczyńcy znajdujący się w najniższych ogniwach. Jeżeli zapłacą opłatę rejestracyjną i prześlą darowiznę, a za nimi nie powstaną następne ogniwa systemu, narażeni są na poniesienie straty. Nawet jeżeli łączna wartość wniesionych przez uczestnika wpłat będzie wynosiła 65 zł to w sytuacji, gdy nie powstaną kolejne ogniwa systemu, konsument znajdujący się na poziomie najniższego ogniwa (Niebieski krąg) poniesie jednak konkretną stratę w takiej właśnie wysokości.

Z wyjaśnień powoda wynika ponadto, że w systemie przewidziane jest również zewnętrzne źródło zasilania finansowego, oparte na planie odwróconego trójkąta. Uzyskiwane z tego źródła dochody miałyby być przeznaczone na zasilanie finansowe osób znajdujących się w najniższych ogniwach. Jednak do dnia wydania zaskarżonej decyzji powodowi nie udało się uruchomić działania zasilania zewnętrznego. Powód sam przyznał, że ten etap zdobywania środków finansowych jeszcze nie został wdrożony i pozostaje w sferze projektowej. Również w treści Regulaminu opracowanego przez powoda nie ma postanowień ustalających zasady funkcjonowania systemu opartego na schemacie uwzględniającym zasilanie finansowe ze źródeł zewnętrznych.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że powód ma świadomość, iż uczestnicy aktywni znajdujący się w ostatnich ogniwach systemu są narażeni na straty.

Przy analizie zasadności odwołania Sąd uwzględnia stan faktyczny istniejący w dacie wydania orzeczenia (art. 316 § 1 k.p.c.). Mając na uwadze, że do chwili wydania zaskarżonej decyzji oraz wydania wyroku w sprawie powód nie opracował i nie wdrożył zasad funkcjonowania drugiego modelu pozyskiwania środków finansowych, należy zgodzić się z Prezesem UOKiK, że w obecnej formie funkcjonowania Systemu (...) interesy wszystkich uczestników aktywnych nie są należycie i w równym stopniu chronione. Zdaniem Sądu, w warunkach działania Systemu (...) na zasadach określonych przez powoda w obowiązującym Regulaminie nie można wykluczyć, że na skutek zaistnienia niezależnych czynników zewnętrznych dojdzie do załamania jego funkcjonowania i braku dopływu nowych uczestników aktywnych. Doprowadzi to do poniesienia strat, przynajmniej przez uczestników systemu znajdujących się w ostatnich ogniwach.

Zgodnie z art. 7 pkt 14 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym za nieuczciwą praktykę rynkową w każdych okolicznościach uznaje się praktyki rynkowe, wprowadzające w błąd, polegające na zakładaniu, prowadzeniu lub propagowaniu systemów promocyjnych, w ramach których konsument wykonuje świadczenie w

zamian za możliwość otrzymania korzyści materialnych, które są uzależnione przede wszystkim od wprowadzenia innych konsumentów do systemu, a nie od sprzedaży lub konsumpcji produktów.

W ocenie Sądu, na obecnym etapie rozwoju Systemu (...) działanie powoda spełnia wymienione w art. 7 pkt 14 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej. Oznacza to, że określone w pkt I zaskarżonej decyzji działanie powoda było bezprawne.

Zgodnie z art. 3 tej ustawy stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych jest zakazane.

Przy ocenie praktyki, o której mowa w pkt II zaskarżonej decyzji należało mieć na uwadze, że powód zamieszcza na stronie internetowej w zakładce Legalność (...), Prawo informacji, że (...) został poddany kontroli przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, organy kontroli skarbowej i Komisję Nadzoru Finansowego. Dla większego uwiarygodnienia podawanych informacji powód zamieścił na stronie logo wymienionych organów, kopie dokumentów pokontrolnych oraz informację, że UOKiK nie stwierdził naruszenia przepisów w zakresie ochrony konsumentów mimo, że postanowienie UOKiK z dnia 19 czerwca 2012 r. takiego stwierdzenia nie zawiera. Przedstawienie informacji dotyczących przedmiotu prowadzonej przez powoda działalności z wykorzystaniem logo państwowych instytucji kontrolnych miało zmierzać do wywołania w konsumentach wrażenia, że prowadzona przez powoda działalność została zbadana przez organy państwowe i jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa. Podkreślić wypada, że Izba Skarbowa i Urząd Skarbowy nie posiadają uprawnień do badania działalności przedsiębiorców pod kątem zgodności z przepisami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z tego względu informacje dotyczące wyników kontroli przeprowadzonych przez te organy nie mogą być w żadnym wypadku uznane za potwierdzenie, że działalność powodowego przedsiębiorcy jest w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów prawidłowa. Treść opublikowanych przez powoda informacji mogła stwarzać wrażenie, że w ocenie organów kontrolnych działanie powoda było zgodne z prawem i legalne. Takie zachowanie było formą zapewnienia konsumentów, że (...) nie stanowi nieuczciwej praktyki rynkowej. Zapoznanie się konsumentów z przedstawionymi w ten sposób przez powoda informacjami mogło zniekształcać ich zachowania rynkowe i wywierać wpływ na podjęcie przez nich decyzji o przystąpieniu do Systemu (...).

Mając powyższe na uwadze zgodzić się należało z pozwanym, że w świetle przepisów ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym opisane w pkt II zaskarżonej decyzji działanie powoda stanowiło zakazaną, wprowadzającą w błąd praktykę rynkową, o której mowa w art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 tej ustawy i było bezprawne.

Z uwagi na fakt, że działanie powoda miało charakter powszechny, skierowane było do wszystkich użytkowników sieci internetowej i potencjalnie mogło dotknąć nieograniczonej grupy konsumentów, spełniających kryteria określone w sformułowanym przez powoda Regulaminie uznać należało, że opisane w pkt I i II zaskarżonej decyzji działania powoda narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Wobec ustalenia, iż spełnione zostały wszystkie, wymienione w art. 24 ust. 1 i 2 pkt uokik przesłanki, zgodzić się należało z Prezesem UOKiK, iż w prowadzonej działalności gospodarczej powód stosował praktykę rynkową naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Na powyższą ocenę nie miały wpływu podnoszone w odwołaniu zarzut braku zrozumienia i pominięcia okoliczności prospołecznego oddziaływania systemu i okoliczność dobrowolnego przystępowania przez uczestników do Systemu (...). Podobnie należy ocenić argumentację, że powód nie dysponuje środkami pochodzącymi z darowizn, nie uczestniczy w przekazywaniu darowizn pomiędzy uczestnikami systemu, a darczyńcy przekazują kwoty stanowiące darowizny bezpośrednio na rachunek obdarowanych. Bez znaczenia w sprawie było również wyrażone w odwołaniu twierdzenie powoda, że jego działanie może przynieść konsumentom korzyści, oraz oświadczenie, że wszystkim, którzy tego oczekują zwraca opłatę rejestracyjną i nie osiągnął z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej znacznych korzyści finansowych. Należy podkreślić, iż zgodnie z art. 1 ust. 2 uokik, do stwierdzenia, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów mogą być zastosowane, nie jest konieczne zaistnienie skutków stosowanej

praktyki niedozwolonej. Wystarczające jest bowiem ustalenie, że stosowana praktyka, przez naruszenie konkurencji lub interesów konsumentów mogła wywołać negatywne skutki rynkowe.

Za niezasadne należało uznać powoływanie się powoda na przepisy ustawy o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych i twierdzenie, że w obowiązującym porządku prawnym podejmowane przez niego działania są legalne. Zorganizowana przez przedsiębiorcę działalność gospodarcza w żadnym wypadku nie jest zgodna z zawartą w art. 1 tej ustawy definicją zbiórki publicznej, prowadzonej na określony cel, pozostający w sferze zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 i 1948 oraz z 2017 r. poz. 60 i 573) oraz na cele religijne. Wystarczy w tym zakresie wskazać, że w ramach prowadzonej działalności powód nie gromadzi środków z darowizn i nie dysponuje tymi środkami. Darczyńcy sami przekazują darowizny na konto obdarowanych, zajmujących w systemie pozycję w hierarchii dwa poziomy wyżej. W pismach składanych w postępowaniu administracyjnym i odwoławczym powód kilkakrotnie podkreślał te okoliczności. Brak więc podstaw do uznania, że działalność gospodarcza powoda polega na prowadzeniu zbiórki publicznej i jest zgodna z przepisami ustawy regulującej prowadzenie tego rodzaju działalności.

W ocenie Sądu w sprawie nie było podstaw do uwzględnienia zarzutów powoda, dotyczących naruszenia wymienionych w odwołaniu przepisów art. 26 ust. 1 uokik, w związku ze stosowaniem praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 uokik, art. 7 pkt 14 i art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Wobec ustalenia, że prowadzona przez przedsiębiorcę działalność gospodarcza posiada cechy nieuczciwej praktyki rynkowej, zasadne było uznanie przez Prezesa UOKiK, iż powód stosuje określoną w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 uokik praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i wydanie na podstawie art. 26 ust. 1 uokik zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 uokik Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, który choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, karę pieniężną w wysokości określonej przepisami ustawy. W ocenie Sądu przy ustalaniu wysokości nałożonych w zaskarżonej decyzji kar pieniężnych Prezes UOKiK w sposób prawidłowy uwzględnił określone w art. 111 uokik dyrektywy wymiaru kary. Nałożone kary zostały ustalone na podstawie pochodzącej od powoda informacji o wysokości uzyskanego w roku 2013 przychodu. Zdaniem Sądu przy ustalaniu wysokości nałożonych decyzją kar pieniężnych Prezes UOKiK w sposób prawidłowy uwzględnił okoliczności obciążające i łagodzące, które miały wpływ na wymiar tych kar. Kary pieniężne zostały ustalone w wysokości umożliwiające realizację ustawowych funkcji kary. W ocenie Sądu w sprawie nie było podstaw do zmiany wysokości nałożonych na powoda kar pieniężnych. Dodać wypada, że w odwołaniu powód nie wniósł o zmianę lub uchylenie decyzji w tym zakresie. Nie określił również poziomu kar, do jakiego wnosi o ich obniżenie.

Wobec dokonanych ustaleń również obciążenie powoda kosztami postępowania administracyjnego było w ocenie Sądu uzasadnione.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności, Sąd Okręgowy, wobec braku podstaw do uwzględnienia, oddalił odwołanie powoda jako bezzasadne - art. 479^{31a} § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. stosownie do wyniku sporu.

SSO Witold Rękosiewicz.